

Педагогічная, перакладчыцкая і навукова-даследчая дзейнасць В.У. Таранеўскага

Дулаў А.М., Русілка В.І.

Установа адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”, Віцебск

В.У. Таранеўскі трыццаць гадоў адпрацаваў у ВДУ імя П.М. Машэрава, стаяў ля вытокаў факультэта беларускай філалогіі і культуры, творча выявіў і рэалізаваў сябе ў розных сферах прафесійнай дзейнасці: як педагог і выкладчык, як даследчык старажытнай беларускай літаратуры, як тэксталаг і перакладчык з польскай мовы, як адміністратар і арганізатар вучэбна-выхаваўчага працэсу. Вялікі аўтарытэт, якім ён, бясспрэчна, карыстаўся сярод калег і студэнтаў, у многім вызначалася асабістымі якасцямі гэтага чалавека.

Мэта артыкула – выявіць значэнне педагогічнай, перакладчыцкай і навуковай спадчыны Віктара Уладзіміравіча Таранеўскага (1954–2020).

Матэрыял і метады. Крыніцамі для напісання артыкула паслужылі дакументы з асабістай справы В.У. Таранеўскага, інтэрв’ю з ім, успаміны былых студэнтаў, тэксты перакладаў, здзейсненых Віктарам Уладзіміравічам, яго навуковыя і вучэбна-метадычныя публікацыі.

Тэарэтыка-метадалагічную базу даследавання склалі прынцыпы гістарызму, аб’ектўнасці, сістэмнасці, каштоўнаснага падыходу. Былі выкарыстаны агульналагічныя, спецыяльна-гістарычныя і літаратуразнаўчыя метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. В.У. Таранеўскі выкладаў гісторыю беларускай літаратуры XI–XVIII стст., тэксталогію, міфалогію, умеў захапіць студэнтаў сваёй дысцыплінай. Ён плённа займаўся вучэбна-метадычнай работай, а таксама паспяхова кіраваў навуковымі даследаваннямі студэнтаў. На чарговай хвалі нацыянальнага адраджэння Віктар Уладзіміравіч імкнуўся данесці да шырокіх колаў веды аб роднай мінуўшчыне, таму сканцэнтраваў увагу, найперш, на перакладчыцкай дзейнасці. У перакладзе В.У. Таранеўскага былі надрукаваны Дзярыушы Піліпа Казіміра Абуховіча і Яна Уладзіслава Пачобута-Адлянца, Магілёўская хроніка Трафіма Сурты і Юрыя Трубіцкага, Віцебскі летапіс Міхала Панцырнага і Стафана Аверкі. Важнай вехай перакладчыцкай дзейнасці В.У. Таранеўскага стаў пераклад лістоў Яна Барычэўскага да Юліі Корсак. Віктару Уладзіміравічу выдатна ўдавалася перадаць не толькі змест і асаблівасці формы, але і дух перакладзеных ім крыніц. Галоўнай сферай навуковых інтарэсаў даследчыка была польскамоўная мемуарыстыка Беларусі XVI–XVII стст.

Заклучэнне. Віктар Уладзіміравіч Таранеўскі застаўся ў памяці калег і вучняў выдатным педагогам, які даваў ґрунтоўныя веды, умеў захапіць выкладаемымі дысцыплінамі і заахвоціць да самастойнай працы. Ён быў таленавітым перакладчыкам польскамоўных помнікаў літаратуры Беларусі і знаным літаратуразнаўцам-медывістам. А таксама вельмі інтэлігентным, шляхетным, прынцыповым, справядлівым, ветлівым, душою адданым сваёй справе і Бацькаўшчыне чалавекам. Спадчына В.У. Таранеўскага багатая, яна адкрывае новыя магчымасці для даследчыкаў гісторыі літаратуры і вучыць беражліва, сумленна і старанна захоўваць нацыянальныя багаці, прафесійна і аддана займацца навукай.

Лепшым помнікам Віктару Уладзіміравічу, на нашу думку, можа стаць выданне кнігі “Дзярыушы”, у якой будуць змешчаны помнікі мемуарыстыкі XVII ст. у яго перакладах. Таксама варта выдаць зборнік выбраных работ даследчыка.

Ключавыя словы: В.У. Таранеўскі, пераклады, дзярыушы, мемуарыстыка, мясцовае летапісанне, літаратуразнаўства, медывістыка.

Pedagogical, Translation and Research Activities of V.U. Taraneuski

Dulau A.M., Rusilka V.I.

Education Establishment “Vitebsk State P.M. Masherov University”, Vitebsk

V.U. Taraneuski worked at Vitebsk State University for 30 years, was among the founders of Belarusian Philology and Culture Faculty, implemented his creativity in different spheres of professional work as a teacher, researcher of Old Belarusian literature, as a text scholar and translator from Polish, as an administrator and organizer of the academic process. His personal qualities resulted in great respect he enjoyed from his colleagues and students.

The purpose of the article is to identify the significance of the pedagogical, translation and research heritage of Victor Uladimirovich Taraneuski (1954–2020).

Material and methods. The sources for the article were documents from V.U. Taraneuski’s personal files, interviews with him, reminiscences of the former students, texts of his translations, research and methodological publications.

The theoretical and methodological research base is made up by principles of historicism, objectivity, systemity, value approach. General historical, special historical methods as well as methods of literary critics were used.

Findings and their discussion. V.U. Taraneuski taught History of the 16th – 18th centuries Belarusian Literature, Text Studies, Mythology; he could carry his students by his discipline. He fruitfully worked in the academic and methodological spheres and supervised students’ research. Another wave of the national revival influenced Victor Uladimiravich’s desire to carry the knowledge about the national past to wide circles of people. That was why he concentrated his attention to translating. V.U. Taraneuski’s translations of Dyariushi of Pilip Kazimir Abukhovich and Yan Uladzislau Pachobut-Adlianitski, Magileu Chronocles by Trafim Surtta and Yury Trubnitski, Vitebsk Chronocles by Mikhal Pantsyrny and Stefan Averka were published. An important landmark of V.U. Taraneuski’s translation work was Yan Barscheuski’s letters to Yulia Korsak. Victor Uladimiravich succeeded in translating not only contents and features of the form but also the spirit of the translated sources. The main sphere of his research interests was Polish language memoirs of the 16th – 18th century Belarus.

Conclusion. Victor Uladimiravich Taraneuski has stayed in the memory of his colleagues and students as an outstanding teacher, who imparted substantial knowledge, could carry and interest with the disciplines and stimulate independent work. He was a talented translator of the Polish language literature of Belarus and an outstanding medieval literature critic. He was also an intelligent, aristocratic, principle caring, just, friendly, his Motherland and work loving person. Victor Uladimiravich’s heritage is rich, it opens new possibilities for researchers of History of Literature. It teaches to preserve national riches, to professionally do research.

The best monument to Victor Uladimiravich can be, to our minds, publication of the book Dyariushi which will contain his translations of the 17th century memoir monuments. A collection of the researcher’s selected works should also be published.

Key words: V.U., Taraneuski, translations, dyariushi, memoirs, local chronicles, literature critics, medieval studies.